

Motion till riksdagen 2006/07:Ub263

av Mats Pertoft m.fl. (mp)

Utgiftsområdena 15 Studiestöd och 16 Utbildning och universitetsforskning

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar för budgetåret 2007 anslagen under utgiftsområde 15 Studiestöd med de ändringar i förhållande till regeringens förslag som framgår av i motionen redovisad uppställning.

Anslag	2007	2008	2009
25:2 Studiemedel m.m.	+2 265 500	+4 343 000	+4 155 000

2. Riksdagen anvisar för budgetåret 2007 anslagen under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning med de ändringar i förhållande till regeringens förslag som framgår av i motionen redovisad uppställning.

Anslag	2007	2008	2009
25:1 Statens skolverk	-50 000	-51 000	-52 000
25:3 Utveckling av skolväsende, förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg	-26 000	-26 000	
25:12 Bidrag till viss verksamhet inom vuxenutbildning	+50 000	+100 000	+100 000
25:13 Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning	+1 000	+4 500	+4 500
25:14 Bidrag till kvalificerad yrkesutbildning	+ 45 000	+ 150 000	+ 180 000
25:70 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.	-100 000	-100 000	-100 000
25:73 Högskoleverket	+ 20 000	+20 000	+20 000

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om nationella prov i svenska och obligatoriska kontrollstationer.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att betyg inte ska ges i tidigare årskurser än i dag, dvs. från årskurs 8.

Fel! Okänt namn på

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om skriftliga omdömen i ordning och uppförande.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att förslagen om lärlingsutbildning, förstärkt kvalitet på yrkesutbildningen, frisök och att kärnämnen ska präglas av utbildningens inriktning ska genomföras som planerat.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att den s.k. 25:4-regeln ska finnas kvar.

2 Utgiftsområde 15 Studiestöd

2.1 Studiemedel

Regeringen minskar anslaget 25:2 med 240 miljoner kronor år 2007 och 2008, eftersom man beräknar att kostnaderna för studiemedel kommer att minska i och med att man reducerar den riktade satsningen till kommunerna för vuxenutbildning med 600 miljoner kronor år 2007. Miljöpartiet anser inte att satsningen till vuxenutbildningen ska reduceras, och därför inte heller att anslaget 25:2 ska minska med 240 miljoner kronor.

I dag ligger studiemedlet på cirka 7 250 kronor i månaden. Miljöpartiet fick i vårpropositionen 2006 igenom en höjning av studiebidraget med 300 kronor, fördelat med 100 kronor i bidragsdelen och 200 kronor i lånedelen. Det var ett steg i rätt riktning, men fortfarande är nivån alltför låg. Att få ekonomin att gå ihop med så knappa resurser till sitt förfogande är för många en utmaning. De flesta studenter klarar sig inte på detta belopp, utan tvingas att arbeta vid sidan av sina heltidsstudier. Många tvingas också låna pengar av familj och vänner. Miljöpartiet vill höja bidragsdelen i studiemedlet med ytterligare 900 kronor i månaden. Höjningen ska börja gälla från och med den 1 juli 2007. Anslag 25:2 höjs för detta syfte med 2 miljarder kronor 2007 och 4 miljarder kronor om året 2008 och 2009.

Anslag 25:2 Studiemedel ökar ytterligare beroende på att vi permanentar den tillfälliga platsökningen på Kvalificerad yrkesutbildning samt bygger ut med ytterligare 1 000 platser per år. Höstterminen 2007 tillkommer 500 nya platser och från och med 2008 ytterligare 500 platser. Detta innebär 25,5 miljoner kronor i ökade studiemedelskostnader år 2007, 60 miljoner kronor år 2008 och 70 miljoner kronor år 2009.

Anslaget 25:2 ökar ytterligare på grund av satsningen på praktikplatser inom högskolan år 2008 med 43 miljoner kronor och år 2009 med 85 miljoner kronor. Se vidare om denna satsning under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

3 Utgiftsområde 16

3.1 Statens skolverk

Regeringen anser att ett nationellt prov i ämnet svenska bör införas i årskurs 3 samt att skolorna ska inrätta obligatoriska kontrollstationer i årskurs 3, 5 och 8. Därför föreslår de att 50 miljoner kronor om året ska överföras från anslag 25:3 till anslag 25:1 Statens skolverk. Detta vänder sig Miljöpartiet emot och minskar därför anslaget med 50 miljoner kronor årligen.

Den pedagogiska friheten i skolan måste bli större. Införande av kontrollstationer som styr vid vilken tidpunkt eleverna ska ha utvecklat den ena eller den andra färdigheten riskerar att hindra kunskapsutvecklingen. Det är viktigt att undervisning individanpassas och att lärare har stora möjligheter att planera och utforma sin undervisning på det sätt som denne anser vara bäst under omständigheterna. Att från regeringshåll komma med detaljerade pekpinningar om i vilken ordning elever ska lära sig saker och ting är sannolikt kontraproduktivt. Hur undervisningen är planerad varierar också efter vilken pedagogisk inriktning skolan har. Detaljstyrning från centralt håll riskerar att slå undan fötterna på många framgångsrika skolor som arbetar med alternativ pedagogik. Miljöpartiet anser därför att riksdagen bör ge regeringen till känna att obligatoriska kontrollstationer och fler nationella prov inte ska införas.

3.2 Skolväsende, förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg

3.2.1 Tidigare betyg

Regeringen aviserar i budgetpropositionen ett antal förändringar rörande grundskolan. Regeringen har för avsikt att låta utreda frågan om obligatoriska betyg från årskurs 3. Att införa betyg så tidigt vore mycket olyckligt. Kunskapsutvecklingen måste stå i fokus i skolan. Regler och planer som styr skolan ska gynna elevernas utveckling mot målen. Miljöpartiet är kritiskt mot dagens betygssystem just eftersom det leder bort ifrån just detta. Betygen är dåliga som pedagogiskt instrument eftersom de säger väldigt lite om vad en elev faktiskt kan och vilka utvecklingsmöjligheter eleven har. Däremot leder betygen till stress och prestationsångest. Särskilt sårbara är elever i lägre åldrar som inte ska behöva jämföra sina betyg med varandra.

Tidigare betyg leder också till minskad pedagogisk frihet i skolan. Med betygen kommer betygskriterier utefter vilka elevernas kunskaper ska bedömas. Undervisningen måste därmed anpassas efter dessa kriterier. I och med detta minskar utrymmet för lärarna att lägga upp undervisningen såsom de bäst anser gagnar just deras elevers kunskapsutveckling. Många skolor som drivs utifrån alternativa pedagogiker använder inte betyg. För dessa skolor vore ett beslut om tidigare betyg förödande. Likformigheten i skolan blir större trots att det vi behöver är större mångfald och ökad individanpassning. Miljöpartiet

Fel! Okänt namn på

anser att riksdagen ska ge regeringen till känna att betyg inte ska ges i tidigare årskurser än i dag, det vill säga från årskurs 8.

Regeringen avsätter 26 miljoner kronor till satsningar på utredning och implementering av nya mål och betygskriterier, för utveckling och implementering av kontrollstationer och likvärdiga betyg. Miljöpartiet motsätter sig dessa satsningar och minskar därför anslaget med 26 miljoner kronor 2007 och 26 miljoner kronor 2008.

3.2.2 Skriftliga omdömen i ordning och uppförande

Regeringen ger i budgetpropositionen uttryck för åsikten att skolor som så önskar ska få ge skriftliga omdömen i ordning och uppförande. Detta är helt främmande för Miljöpartiet. Det är kunskapsutveckling och måluppfyllelse som ska stå i fokus i skolan. Att elever och lärare visar varandra respekt är enormt viktigt, och alla i skolan ska verka för att det blir verklighet. Barn och unga ska få hjälp att utvecklas till trygga och ansvarstagande individer. Att lärare ska betygssätta elevernas beteende är dumt och integritetskränkande. Riksdagen bör därför ge regeringen tillkänna att det inte ska vara möjligt för skolorna att utfärda skriftliga omdömen i ordning och uppförande.

3.3 Gymnasiereformen GY 07

I budgetpropositionen föreslår regeringen riksdagen att den av riksdagen beslutade gymnasireformen, GY 07 ska återkallas. Miljöpartiet anser att detta är mycket olyckligt. GY 07 innehåller viktiga reformer som behöver genomföras. En lärlingsutbildning är på väg att införas, vilket ger nya möjligheter för elever som vill ha en praktisk utbildning med stark förankring på arbetsmarknaden. Regeringen aviserar visserligen att en lärlingsutbildning ska införas i framtiden, men det kommer sannolikt inte att hinnas med inom mandatperioden. Det är ett svek mot landets elever. GY 07 innehöll också en rejäl satsning på att förstärka kvaliteten på de yrkesinriktade programmen. En sådan satsning är mycket angelägen. Vidare beslutades att s.k. frisök ska införas. I dag kan elever välja fristående skola oberoende av vilken kommun den finns i, men den rätten finns inte när det gäller kommunala skolor. För att stärka elevernas valfrihet och de kommunala skolornas konkurrenskraft beslöt riksdagen att eleverna skulle kunna söka utbildningar i andra kommuner, även om dessa finns i hemkommunen. Det är viktigt att detta beslut står fast. Riksdagen bör därför ge regeringen till känna att förslagen om lärlingsutbildning, förstärkt kvalitet av yrkesutbildningen, frisöket och att kärnämnen ska präglas av utbildningens inriktning ska genomföras som planerat.

3.4 Vuxenutbildning

3.4.1 Bidrag till viss verksamhet inom vuxenutbildning

Miljöpartiet anser att anslag 25:12 bidrag till viss verksamhet inom vuxenutbildning bör höjas med 100 miljoner kronor per år från och med 1 juli 2007 för att bygga ut den kompletterande utbildningen. Kompletterande utbildningar är en frivillig utbildningsform som ligger helt utanför det offentliga utbildningssystemet. Dessa utbildningar ökar tillgången på utbildade inom yrken som det finns ett uttalat nationellt behov av. De kompletterande utbildningarna spelar också en viktig roll inom kultursektorn och är särskilt betydelsefulla för försörjningen av arbetskraft inom olika hantverk och tekniska verksamheter. Dessutom bidrar de till egenföretagandet inom många områden.

3.4.2 Statligt stöd för utbildning av vuxna

Regeringen föreslår att det statliga stödet för utbildning av vuxna minskas med 600 miljoner kronor. Medlen förs också över till anslag 48:1 Kommunalekonomisk utjämning. Miljöpartiet tillbakavisar minskningen av anslaget. Samhällsutvecklingen och den snabba strukturomvandlingen av arbetsmarknaden ställer krav på framför allt dem med lägst utbildning. Utan ett livslångt lärande och möjligheten att även i vuxen ålder läsa in kunskap man missat tidigare blir det mycket svårt för dem som inte riktigt uppfyller arbetsmarknadens kompetenskrav att komma tillbaka i sysselsättning. Därför återförs de 600 miljoner kronor som regeringen reducerade vuxenutbildningen med. Miljöpartiet stödjer dock att medlen förs över till anslag 48:1.

3.4.3 Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning och bidrag till kvalificerad yrkesutbildning

Kvalificerad yrkesutbildning (KY) är en utbildning mellan gymnasiet och högskolan med en tredjedel av utbildningstiden arbetsplatsförlagd. Utbildningen bygger på ett nära samarbete med arbetslivet och den har uppvisat mycket goda resultat, många får jobb efter avslutad KY-utbildning. Det beror inte minst på att utbildningarna är flexibla och hela tiden anpassas till arbetsmarknadens behov. Miljöpartiet anser att den tillfälliga platsökningen om 1 000 platser ska permanentas. Miljöpartiet vill också bygga ut den kvalificerade yrkesutbildningen med ytterligare 1 000 platser. Det blir 500 nya platser år 2007 och ytterligare 500 platser 2008. Därför ökar anslag 25:13 med 1 miljon kronor år 2007 och 4,5 miljoner kronor år 2008 och 2009.

Anslag 25:14 Bidrag till kvalificerad yrkesutbildning ökas med 45 miljoner 2007, vilket motsvarar 500 nya platser höstterminen 2007. För de efterföljande åren höjs anslaget med 150 miljoner kronor 2008 och 180 miljoner kronor 2009. Anslagen inbegriper både permanentningen av de tillfälliga tusen utbildningsplatserna och 1 000 nya platser.

Fel! Okänt namn

3.5 Universitet och högskolor

3.5.1 Antagning

Regeringen aviserar i budgetpropositionen att de överväger att avskaffa den s.k. 25:4-regeln. Regeln innebär att den som är 25 år och har arbetat i fyra år samt har kunskaper i svenska och engelska har grundläggande behörighet till högskolan. Regeringen vill ersätta regeln med en bedömning av den sökandes reella kompetens. Miljöpartiet vänder sig mot ett avskaffande av 25:4-regeln, eftersom den främjar breddad rekrytering. Vi är samtidigt positiva till att system utvecklas för att man ska kunna bedöma sökandes kompetens. Det ena utesluter inte det andra. Det behövs fler vägar in i högskolan, inte färre. Miljöpartiet anser därför att riksdagen för regeringen ska tillkännage som sin mening att 25:4-regeln ska finnas kvar.

3.5.2 Studenternas övergång mellan studier och arbete

Vi vill kraftigt förbättra lärosätenas stöd till att förbereda studenterna och att hitta en väg ut på arbetsmarknaden. Det kan handla om att ordna praktik, hitta samarbeten kring examensarbete eller på annat sätt förmedla kontakter mellan studenter och arbetsgivare. Uppgiften är särskilt viktig för studenter från studieovana hem, som ofta saknar egna kontakter med potentiella arbetsgivare, och kunskap kring akademikers arbetsmarknad.

Anslag 25:70 rymmer därför en satsning om 50 miljoner kronor 2007 och 100 miljoner kronor 2008 och 2009 för att lärosätena ska utveckla sin verksamhet för att stötta studenterna i övergången mellan studier och arbete. Medlen placeras i detta anslag för att sedan fördelas ut till respektive lärosäte.

På de flesta lärosäten förekommer det olika former av aktiviteter för att hjälpa studenter ut på arbetsmarknaden. Men dessa verksamheter är underdimensionerade för behovet. Högskolorna har för lite pengar för att på allvar kunna hjälpa studenterna med övergången från studier till arbetsliv. Exempelvis finns det vid Stockholms universitet ett Career Center med två personer som ska hjälpa 37 000 studenter. Det är förstås alldeles otillräckligt.

3.5.3 Praktik för högskolestudenter

Mycket tyder på att återkommande kontakter med arbetsmarknaden under utbildningstiden gör det lättare att få jobb efter examen. Egna kontakter med arbetsgivare är ofta avgörande för hur man får sitt första jobb. För studenterna är det dessutom viktigt att under studietiden få erfarenhet av olika sätt att tillämpa den kunskap man skaffar sig. Mer praktik innebär också att fler arbetsgivare får erfara hur högutbildade kan bidra till deras verksamhet. Miljöpartiet vill därför införa ett övergripande mål om minst tio veckors praktik för alla högskoleutbildningar som omfattar tre år eller mer. Denna praktik ska inte vara obligatorisk, men det ska vara en rättighet för studenter som så vill. Lärosätena ska vara skyldiga att anordna en kvalitativ och utvecklande praktik åt alla studenter som vill ha praktik. Målet sätts år 2007 och ska vara uppfyllt år 2012.

Fel! Okänt namn på

Lärosätena ska ha stor frihet att avgöra hur praktiken ska utformas och hur den ska inlemmas i utbildningen. Praktiken ska dock ske i form av kurser som ger poäng och som berättigar till studiemedel. Det är enormt viktigt att praktikplatserna håller hög kvalitet. Lärosätena kommer att tilldelas medel för praktiken och förutsätts använda en del av pengarna för att ge handledare viss utbildning. Högskoleverket får ansvar för att göra en övergripande utformning av systemet samt följa och utvärdera praktikverksamheten bland annat ur kvalitetshänseende.

Miljöpartiet ökar för detta ändamål anslag 25:70 med 50 miljoner kronor 2007, 100 miljoner kronor år 2008 och 200 miljoner kronor 2009. Medlen ska fördelas till lärosätena för arbetet med praktikplatser inom högskoleprogrammen. Målet ska vara uppnått 2012 och då kommer 400 miljoner kronor att fördelas för detta ändamål. Högskoleverket tilldelas 20 miljoner kronor, anslag 25:73, för att utarbeta ett system för vårt förslag med tio veckors praktik på alla högskoleutbildningar och börja arbetet med detta.

3.5.4 Forskning

Regeringen har fördelat en forskningssatsning om 200 miljoner kronor år 2007, 300 miljoner kronor år 2008 och 400 miljoner kronor år 2009 på de olika lärosätena. Samtidigt har man valt att avskaffa Vinnovas forskningsprogram Forska och väx.

Forskning och produktutveckling i små företag är grundläggande för att utveckla svenskt näringsliv, skapa nya jobb och nya företag. Genom programmet Forska och väx har mindre företag kunnat söka medel för att forska och utveckla nya produkter. Forska och väx har sedan programmet startade 2006 varit mycket framgångsrikt och eftertraktat. Regeringen väljer nu i sin budgetproposition att avskaffa programmet, vilket tyder på bristande insikt i de små företagens behov.

Miljöpartiet står inte bakom regeringens forskningssatsning. Det är angeläget att lärosätena får större forskningsresurser. Därför avsatte vi inom ramen för samarbetet med den förra regeringen 2,34 miljarder kronor mellan 2005 och 2009. Nu prioriterar vi att fortsätta stimulera forskning och utveckling i svenska småföretag och anslår därför 200 miljoner kronor mer till Forska och väx (anslag 38:2).

Eftersom regeringen inte tydliggör hur de 200 miljoner kronorna fördelats på de olika lärosätena har vi inte möjlighet att redovisa hur mycket som ska dras från respektive anslag. I stället minskar vi anslag 25:70 med 200 miljoner kronor. Anslaget ska sedan kompenseras proportionerligt från lärosätena.

Stockholm den 30 oktober 2006

Mats Pertoft (mp)

Peter Rådberg (mp)

Max Andersson (mp)